

Šplíchal, Jan

[Hirschová, Milada. Pragmatika v češtině]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná. 2007, vol. 56, iss. A55, pp. 367-

ISBN 978-80-210-4335-0

ISSN 0231-7567

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/100953>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Milada Hirschová: Pragmatika v češtině. Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci 2006. 243 s.

I když nelze říct, že by byl pragmaticky orientovaný výzkum jazyka českou lingvistikou zcela opomíjen, monografické zpracování bylo vydáno až v loňském roce. *Pragmatika v češtině* Milady Hirschové shrnuje výsledky dosavadního světového bádání v tomto oboru a zároveň je aplikuje na češtinu. Vzhledem k tomu, že se v českém prostředí jedná o pilotní práci, jde spíše o obecný úvod do možností pragmatického zkoumání jazyka než o důslednou analýzu specifik češtiny. Autorka se nicméně snaží používat převážně autentické české texty, a to navzdory tomu, že většina okruhů, kterými se pragmatika zabývá, je ve všech jazycích shodná a velká část příkladových vět tak má univerzální charakter. Již právě samotné použití ukázek z češtiny je tak důležitým příspěvkem ke zkoumání pragmatiky v češtině.

Milada Hirschová do své práce zahrnuje základní témata oboru, jak jsou vymezena například v základním díle o pragmatice *Pragmatics* (1983) od S. C. Levinsona. V úvodních pasážích se zabývá vymezením pojmu pragmatika, a především popisem jejího vztahu k sémantice a gramatice. Druhá kapitola charakterizuje referenci a vyděluje několik typů deixe. Třetí kapitola je pak zaměřena na pragmatické pojetí presupozice.

Velký prostor je v knize věnován teorii řečových aktů, což je téma pro pragmatiku velmi podstatné. Jde o jeden z hlavních odborných zájmů autorky a zároveň je to problematika, které česká lingvistika již v minulosti věnovala značnou pozornost. Autorka zde proto předkládá několik nejvýznamnějších koncepcí této teorie, které důsledně analyzuje. Domácí pojetí řečových aktů reprezentuje především Miroslav Grepl ve *Skladbě češtiny* (1998), jejímž je s Petrem Karlíkem spoluautorem a s jehož pojetím autorka do jisté míry polemizuje.

Pátá kapitola nastiňuje teorii konverzačních implikatur a také s tím související konverzační maximy. Stranou zde nezůstala ani pasáž o vyjadřování zdvořilosti v jazyce. Následující část o konverzační analýze se zabývá vymezením pojmu diskurz, vztahem mezi dialogem a monologem a následně se věnuje rozboru dialogu a jeho různým typům. Závěrečná sedmá kapitola podává stručnou charakteristiku metapragmatiky, do níž by, dle pojetí autorky, měly spadat projevy, které záměrně využívají pragmaticky motivované jevy.

Práce je vhodným úvodem do lingvistické pragmatiky a zároveň přináší do českého prostředí řadu nových témat, přičemž čerpá z bohatých zkušeností autorky s pragmatickou lingvistikou. Vzhledem k tomu, jak široce je publikace pojata, může být jistě inspirující pro celou řadu oborů i/nejen lingvistických.

Jan Šplíchal

Marie Krčmová: Úvod do fonetiky a fonologie pro bohemisty. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2006. 196 s. ISBN 80–7368–213–3. 190 Kč.

V minulém roce vyšla nová publikace Marie Krčmové (dále MK), profesorky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Ačkoliv svým formátem jsou to vysokoškolská skripta, jejich obsah by si jistě zasloužil knižní vydání, jelikož přináší přehledný úvod do oboru fonetiky a její problematiky. Jiná česká publikace, která se zabývá stejnou tematikou, a to kniha Zdeny Palkové *Fonetika a fonologie češtiny*, je text jednak náročný, a to nejen pro vysokoškolské studenty, ale i pro odborníky, jednak je dnes již mírně zastaralý (a také vyprodáný).

Obsah skript *Úvod do fonetiky a fonologie pro bohemisty* (dále jen *Úvod*) je primárně určen posluchačům bohemistiky. Z tohoto ohledu je také uzpůsobena terminologie a výběr faktů. Text však jistě bude užitečný pro všechny vysokoškolské jazykovědné obory. Na první pohled je překvapující, že skripta vyšla pod hlavičkou Ostravské univerzity, ačkoliv „domovskou“ univerzitou MK